

Täysistunto

Tiistai 22.10.2024 klo 14.02—19.02

6. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon (EUMAM Ukraine)

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2024 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Ulkoministeri Elina Valtonen esittelypuheenvuoron, noin kymmenen minuuttia, jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään yksi ryhmäpuheenvuorokierros, jossa puheenvuorojen pituus on enintään kolme minuuttia. Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään yksi tunti. — Ministeri Valtonen, olkaapa hyvä.

Keskustelu

15.33 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto antaa selonteon eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta EUMAM Ukrainan -operaatioon. Operaation kansainvälistä mandaattia jatketaan kahdella vuodella 15. marraskuuta 26 asti. Jotta mahdollisiin lisäkoulutustarpeisiin voidaan vastata, Suomi valmistautuu osallistumaan operaatioon enintään 60 sotilaalla kansainvälisen mandaatin mukaisesti. Ukrainan asevoimien koulutustarve jatkuu mittavana ja jatkaa muuttumistaan sodan kulun mukaan. Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta operaation toimesta. Toiminta on suunniteltu joustavaksi, jotta sillä voidaan vastata Ukrainan asevoimien kehittyviin tarpeisiin. Operaatioon osallistuu tällä hetkellä 24 EU-jäsenmaata sekä EU:n ulkopuolisista maista Norja.

Arvoisa puhemies! Suomi on alusta asti tuominut jyrkästi Venäjän sotilaalliset toimet Ukrainassa ja vastaa niihin osana Euroopan unionia. Suomi tukee kokonaisvaltaisesti Ukrainaa. Suomi jatkaa Ukrainan tukemista muun muassa kehitysyhteistyön, puolustusmateriaaliavun, siviilikriisinhallinnan ja humanitaarisen avun kautta. Suomi tukee Ukrainaa myös kansalaisjärjestöjen, Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Nato-rahastojen kautta. Euroopan unioni on reagoinut nopeasti ja päättäväisesti Venäjän hyökkäykseen ottamalla käyttöön pakotteita, joilla on Venäjälle valtavat ja vakavat seuraukset. EU on lisännyt poliittista, humanitaarista, sotilaallista ja taloudellista tukeaan Ukrainan talouden ja yhteiskunnan vahvistamiseksi sekä tulevaa jälleenrakennusta varten. Euroopan unioni jä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

senmaat mukaan lukien on toimittanut Ukrainaan sotilaallista tukea lähes 40 miljardin euron edestä. Jäsenmaiden kahdenvälisen tuen lisäksi erityisesti sotilaallista tukea rahoittavan Euroopan rauhanrahaston, European Peace Facilityn, EPF:n, merkitys Ukrainan tukemisessa on korostunut. Rahaston kautta toimitettavan EU-tuen kokonaismäärä on tällä hetkellä yli kuusi miljardia euroa. Euroopan rauhanrahasto on merkittävässä roolissa myös Venäjän keskuspankin jäädytettyjen varojen ylimääräisten tuottojen käytössä.

Naton kautta Ukrainalle annettava tuki on jatkunut vahvana. Puolustusmateriaali- ja rahoitustuen osalta Nato-jäsenmaat ovat sitoutuneet ylläpitämään tuen Ukrainalle aikaisempien vuosien tasolla eli yhteensä vähintään 40 miljardissa eurossa vuoden ajanjakson ajan. Naton rooli Ukrainalle annettavan puolustusmateriaali- ja koulutustuen koordinoinnissa on vahvistumassa heinäkuussa Naton huippukokouksessa hyväksytyn Naton Ukraina-mission perustamisen myötä. Missio eli NSATU rahoitetaan pääosin Naton olemassa olevasta budjetista. Lähetettävien henkilöiden osalta kuluista vastaa lähettäjävaltio. Suomi osallistuu toimintaan kahdella esikuntaupseerilla.

Ukrainaa tukevan Euroopan unionin sotilaallinen EUMAM-avustusoperaatio käynnistettiin marraskuussa 2022 vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta. Operaation strategisena tavoitteena on edistää koulutuksella Ukrainan asevoimien sotilaallisten kykyjen lisäämistä ja siten tukea Ukrainan kykyä puolustaa suvereniteettiaan ja alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviilejä. Operaation mandaattina on tarjota yksilöllistä ja kollektiivista perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille sekä koordinoita EU-jäsenvaltioiden koulutustoimia. Operaatio toimii EU:n alueella. Koulutusta järjestetään erityisesti Puolassa ja Saksassa, joissa sijaitsevat operaation joukkoesikunnat. EUMAM-operaatio tekee yhteistyötä Kiovan EU-delegaation ja EU Advisory Mission Ukraine -siviilikriisinhallintaoperaation kanssa. EUMAM-operaation nykyinen mandaatti päättyy 15. päivä marraskuuta 24. Operaation kaksivuotiskaudesta on laadittu strateginen katsaus, jossa tarkastellaan operaation toimintaa ja vaikuttavuutta sekä kehittämistarpeita. Keskustelut mandaatin kehittämisestä ovat EU:n sisäisesti yhä käynnissä, mutta todennäköisemmin päädytään nykyisen mandaatin jatkamiseen kahdella vuodella ilman lisäyksiä toimintaan.

Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa EUMAM-operaation mandaatin mukaisesti Ukrainan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta keskittyen asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutukseen. Operaation edetessä uudelle mandaattikaudelle Ukrainan auttamisen ja Puolustusvoimien tarkoituksenmukaisen toiminnan johdosta myös muut koulutusaiheet ovat todennäköisiä. Suomi varautuu myös siihen, että koulutustarpeista johtuen koulutusta annetaan Puolan ohella enenevissä määrin myös muissa operaation alla toimivissa maissa. Koulutustoimintaan on osallistunut yli 200 suomalaiskouluttajaa. Suomi on saanut Puolustusvoimien antamasta koulutuksesta hyvää palautetta. Suomi käy jatkuvaa vuoropuhelua koulutusta johtavien ja koordinoivien esikuntien kanssa Suomen antaman koulutuksen sisällöstä.

EU tukee jäsenmaita EUMAM-operaation turvallisuustilanteen ja riskiarvion osalta yleisellä uhka-arviolla. Uhka- ja riskiarviot sekä tilannetietoisuus jäsenmaiden koulutusalueilla ovat isäntämaan vastuulla. Keskeisimmän uhkan operaatiossa muodostavat Venäjän tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut. Operaatioon osallistuviin suomalaiskouluttajiin EU-alueella kohdistuva fyysinen uhka arvioidaan pieneksi.

Suomen kansallisen osallistumisen kustannukset EUMAM-operaation sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten osalta ovat alustavan arvion mukaan vuonna 25 noin 11,6 mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

joonaa euroa ja vuonna 2026 noin 11,9 miljoonaa euroa. Kustannukset jaetaan ulkoministeriön ja puolustusministeriön kesken.

Arvoisa puhemies! Tasavallan presidentti ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta keskustelivat perjantaina 4. päivä lokakuuta Suomen osallistumisesta EUMAM-operaatioon ja linjasivat, että Suomi jatkaa osallistumistaan enintään 60 sotilaalla, jotka toimivat koulutus- ja neuvonantotehtävissä. Koska kyseinen tehtävä ei perustu YK:n turvallisuusneuvoston valtuutukseen, ennen valtioneuvoston ratkaisuehdotuksen tekemistä eduskuntaa kuullaan antamalla sille asiasta selonteko kriisinhallintalain mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt mennään ryhmäpuheen-vuoroihin, ja ne aloittaa edustaja Lindberg, olkaa hyvä, kolme minuuttia.

15.42 Jarmo Lindberg kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sota Ukrainassa on vakava muistutus siitä, että Euroopan turvallisuus ei ole itsestäänselvyys. Jos Ukraina kaatuu, koko Euroopan vakaus ja turvallisuus vaarantuvat. Siksi tuemme Ukrainaa niin kauan kuin se on tarpeen.

Kokoomus kiittää hallitusta selonteosta, jossa esitetään Suomen osallistumista Ukrainaa tukevaan EU:n sotilaalliseen avustusoperaatioon. Kokoomukselle Ukrainan tukeminen on arvovalinta. Meidän on jatkossakin oltava valmiita lisäämään tukea Ukrainalle, olipa kyseessä sotilaallinen, taloudellinen tai humanitaarinen apu.

Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa Ukrainan tukemista. Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut Ukrainan tukemiseen 3,1 miljardia euroa. Suomen antaman puolustusmateriaalituen arvo on noin kaksi miljardia euroa, ja on tärkeää, että Ukrainaan luovutetun suorituskyvyn tilalle hallitus on osoittanut varoja kansallisen puolustuskyvyn kannalta kriittisen materiaalin korvaaviin hankintoihin.

EUMAM Ukraine -operaation tavoitteena on edistää koulutuksella Ukrainan asevoimien sotilaallisen kyvykkyyden lisäämistä. Mandaattina on tarjota yksilöllistä ja kollektiivista perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille. Operaatioon osallistumisen jatkaminen on tärkeä ja välttämätön askel kohti Ukrainan oman puolustuskyvyn vahvistamista Venäjän brutaalien hyökkäyssotaa vastaan. Euroopan unionin tuki Ukrainalle on avainasemassa, kun autamme maata itse puolustamaan itsenäisyyttään ja demokratiaansa. Operaatio on merkittävä osa EU:n yhtenäistä ja vahvaa linjaa Ukrainan tukemiseksi.

Emme voi unohtaa, että Ukrainan taistelussa ei ole kyse vain yhdestä valtiosta, vaan koko Euroopan ja sen naapuruston turvallisuusjärjestelmästä. Tässä taistelussa puolustetaan myös niitä arvoja, joiden varaan me Euroopassa olemme rakentaneet: vapautta, oikeusvaltiota ja demokratiaa. Ukrainan joukot ovat osoittaneet rohkeutta ja päättäväisyyttä puolustaessaan maataan. Meidän on tehtävä oma osuutemme. EUMAM-operaatio mahdollistaa sen, että voimme tarjota Ukrainalle koulutusta ja valmiuksia, joita se tarvitsee niin nyt kuin tulevaisuudessakin. Tämä on investointi Ukrainan sotilaalliseen osaamiseen ja pitkäaikaiseen turvallisuuteen. Samalla tämä operaatio on osoitus siitä, että EU ei ole vain taloudellinen yhteisö, vaan myös poliittinen ja turvallisuuteen sitoutunut unioni, joka on valmis puolustamaan jäsenmaidensa sekä kumppaneidensa turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Meidän on tuettava Ukrainaa niin kauan kuin tarve vaatii. Venäjän aggressio ei saa tulla palkituksi. Kokoomus seisoo vahvasti Ukrainan tukemisen takana, ja tämä avustusoperaatio on yksi askel tiellä kohti rauhaa ja vakautta Euroopassa. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Immonen.

15.45 Tomi Immonen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko käsittelee tänään Suomen osallistumisen jatkamista Euroopan unionin sotilaallisessa EUMAM Ukraine -avustusoperaatiossa.

EUMAM on lyhenne englanninkielisistä sanoista European Union Military Assistance Mission. Tämä operaatio käynnistettiin marraskuussa 2022, jolloin Ukraina pyysi sotilaalista tukea. Operaation tavoitteena on vahvistaa Ukrainan asevoimien kykyä puolustaa valtionsa itsenäisyyttä ja alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviiliväestöä. On myös tärkeää huomata, että tämä ei ole vain yksittäinen operaatio vaan osa laajempaa Suomen kokonaisvaltaista tukea Ukrainalle, mihin kuuluu puolustusmateriaaliapu, humanitäärinen apu sekä kehitysyhteistyö, jossa Ukraina on Suomen suurin yksittäisen kehitysyhteistyön kohde tällä hetkellä. Suomen osuus Ukrainan tuesta on tässä operaatiossa vuonna 2025 arviolta 11,6 miljoonaa euroa ja seuraavana vuonna noin 11,9 miljoonaa euroa. Edellä mainittu rahoitus katetaan ulko- ja sisäministeriön momenteilta olemassa olevien kehysten puitteissa.

Suomen osallistuminen EUMAM-operaatioon osoittaa vahvaa sitoutumista Ukrainan puolustamiseen. Operaation puitteissa suomalaiset sotilaat ovat jo antaneet parhaalla ammattitaidollaan Ukrainan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta. Suomalaiset kouluttajat ovat antaneet jo noin 4 500 ukrainalaiselle sotilaalle muun muassa asejärjestelmä-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutusta. Samalla suomalaiset ammattisotilaat ovat saaneet korvaamatonta tietoa ja kokemusta Venäjän taistelutaktiikoista ja nykyaikaisen sodankäynnin menetelmistä.

Arvoisa puhemies! Ukrainan tukipyyntö tuli itsenäisen valtion pahimman mahdollisen kriisin eli sodan alkaessa. Se muistuttaa valitettavan paljon Suomen omaa tilannetta aikanaan talvisodan alkaessa. Silloin tukipyyntöjä kansainvälisille yhteisöille ja valtioille esitti maa nimeltä Suomi, kun Neuvostoliitto käynnisti sotatoimet Suomea kohtaan. Silloin me pyysimme apua, erityisesti aseita ja kaikkea muutakin mahdollista tukea, ja kaikki tuo saamamme tuki on tänään, yli 80 vuotta myöhemmin, luettavissa sodan dokumenteista yksittäisen tykin tarkkuudella. Vuosien kuluttua myös Suomen tuki Ukrainalle tulee julkiseksi ja osaksi Euroopan sotahistoriaa. Perussuomalaiset toivovat, että voimme silloinkin todeta ylpeinä, että Suomi teki parhaansa tukeakseen kohtalontoveriaan sodan keskellä.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi totean, että Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa voi jatkua vielä pitkään. Euroopan poliittisessa ilmapiirissä voi havaita viitteitä taisteluväsymyksestä. Suomessa sellaiselle ei tule antaa tilaa. Suomella ei ole sellaista ylleistä vaihtoehtoa kuin unohtaa turvallisuuspoliittinen asemamme sotaa käyvän Venäjän rajanaapurina. Suomen tulee horjumatta tukea Ukrainaa sen kaikissa pyrkimyksissä, sotaponnisteluissa ja sodan jälkeisessä jälleenrakentamisessa.

Kiitos hallitukselle hyvästä selonteosta. Slava Ukraini! [Pauli Kiuru: Sekin oli hyvä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

15.48 Jani Kokko sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri! Suomi on alusta asti tuominut jyrkästi Venäjän aloittaman sodan Ukrainassa ja vastaa siihen osana Euroopan unionia. Vaikka sota Ukrainassa on jatkunut jo pitkään, on elintärkeää, ettemme unohda Ukrainan asiaa. Ukraina ei taistele pelkästään itsenäisyytensä puolesta, vaan mei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

dän yhteisten arvojen: demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion puolesta. Siksi Euroopan unionin ja Suomen on edelleen jatkettava Ukrainan tukemista kaikin tavoin niin pitkään kuin on tarve.

Yksi osoitus EU:n Ukrainalle osoittamasta tuesta on sotilaallinen EUMAM-avustusoperaatio, joka käynnistettiin marraskuussa 2022 vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta ja joka nyt on etenemässä uudelle mandaattikaudelleen. Operaation tarkoituksena on tarjota Ukrainan asevoimille yksilöllistä ja kollektiivista perus- ja erikoiskoulutusta sekä koordinoita EU:n jäsenvaltioiden koulutustoimia. Koulutuksen avulla voidaan vahvistaa Ukrainan asevoimien sotilaallista kyvykkyyttä, mitä kautta se edistää myös Ukrainan puolustuskyvyn vahvistumista sekä siviilien suojelua.

Suomi on osallistunut EUMAM Ukraine -avustusoperaatioon vuodesta 2023 lähtien. Tällä hetkellä mukana on 24 EU-maata sekä Norja. Koulutusta järjestetään EU:n alueella, erityisesti Saksassa ja Puolassa, ja koulutuksen jälkeen ukrainalaissotilaat palaavat Ukrainaan puolustamaan maataan. Tarkoituksena on, että joustavalla koulutustoiminnalla voidaan vastata nopeasti Ukrainan muuttuviin ja kehittyviin tarpeisiin. Tällä hetkellä jopa 60 000 sotilasta on saanut koulutuksen operaation kautta.

Suomen puolustusvoimat osallistuu operaatioon tällä hetkellä Puolassa antamalla ukrainalaissotilaille koulutusta keskittyen erityisesti asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutukseen. Toimintaan on osallistunut tähän mennessä yli 200 suomalaiskouluttajaa, ja nyt selonteossa todetun mukaisesti Suomen osallistumista operaatioon jatkettaiisiin enintään 60 sotilaalla marraskuuhun 2026 saakka. Eduskuntaa kuullaan asiassa selontekomenettelyn kautta sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa säädetyn mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Venäjä on tuonut sodan takaisin Eurooppaan. Ukrainan voiton varmistaminen edellyttää länneltä enemmän poliittista, humanitaarista, taloudellista ja sotilaallista tukea sekä pidäkkeiden ja rajoitteiden poistamista läntisten aseiden käytöltä Venäjän federaation maaperällä. Vaikka pula on ennen kaikkea materiaalista, myös koulutuksellinen tuki sotilaallisen EUMAM-avustusoperaation kautta on ollut Ukrainalle erittäin tarpeellista. Tästä syystä sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa Suomen osallistumisen jatkolle tässä operaatiossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savola.

15.51 Mikko Savola kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi aloitti määrätietoisesti Ukrainan tukemisen edellisellä kaudella. Hallitus on jatkanut samalla linjalla. Suomi on tukenut Ukrainaa mittavalla materiaalituella.

Ukraina taistelee paitsi itsenäisyydestään myös koko eurooppalaisen turvallisuusjärjestelmän puolesta. Keskusta katsoo, että tukea on jatkettava niin pitkään kuin tarvetta on. Ukrainan asia on myös meidän asiamme. Länsi ei saa väsyä Ukrainalle annettavaan tukeen. Edessä on vielä pitkä tie.

Ukraina valmistautuu talveen, josta on tulossa vaikea. Venäjä on jatkanut iskuja Ukrainan siviilikohteisiin ja energiainfrastruktuuriin. Ukraina tarvitsee monipuolisesti materiaalia. Tarpeeseen on pystyttävä vastaamaan suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti.

Rouva puhemies! Minulla oli elokuussa tilaisuus vierailla Ukrainassa etulinjassa. Suomi sai sotilailta kiitosta: Toimitamme sen, minkä olemme luvanneet. Huolehdimme kou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

lutuksesta sekä materiaalin huollontarpeesta ja tarpeellisista varaosista. Lännen on lisättävä ja nopeutettava apua Ukrainalle.

Euroopan unionin sotilaallinen EUMAM-avustusoperaatio perustettiin kaksi vuotta sitten tarjoamaan perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille. Tähän mennessä jo noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta. Yli 200 suomalaiskouluttajaa on osallistunut koulutustoimintaan. Koulutusta on järjestetty muun muassa Saksassa ja Puolassa.

On tärkeää, että Suomella on valmius vastata nopeasti ja joustavasti Ukrainan muuttuviin koulutustarpeisiin. Lisäksi kansallisesti ukrainalaisia on koulutettu käyttämään esimerkiksi Leopard-panssarivaunuja. Ukrainalle toimitettavat uudet asejärjestelmät edellyttävät jatkossakin asianmukaista koulutusta. Ukrainalle on annettava mahdollisuus käyttää heille toimitettua aseapua omien tarpeidensa mukaan Venäjän sotilaskohteita vastaan ilman rajoitteita.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen osallistuminen EUMAM-koulutusoperaatioon on luontevaa jatkoa Suomen Ukrainalle antamalle laaja-alaiselle tuelle. Vahvistamme Ukrainan asevoimien sotilaallista kyvykkyyttä ja tuemme Ukrainaa sen elintärkeässä puolustus-taistelussa. Keskusta tukee koulutusoperaatioon osallistumista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

15.55 Hanna Holopainen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan taistelussa on kyse Ukrainan itsenäisyydestä mutta myös kaikkien Euroopan kansojen vapaudesta. Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa sitä, että Suomi jatkaa osallistumista Ukrainaa tukevaan Euroopan Unionin sotilaallisen EUMAM-avustusoperaatioon. Ukrainan tuen ei pidä horjua. Velvollisuutemme Suomessa ja lännessä on antaa Ukrainalle tukea niin paljon ja niin kauan kuin sitä tarvitaan, jotta lopulta Ukrainassa saavutetaan oikeudenmukainen rauha.

Suomi ja Ukraina ovat keväällä allekirjoittaneet sopimuksen turvallisuusyhteistyöstä ja pitkäaikaisesta tuesta seuraavaksi kymmeneksi vuodeksi. Sopimuksen tarkoitus on antaa laaja-alaisesti tukea Ukrainan puolustuskyvylle sekä tukea pitkäjänteisesti Ukrainan yhteiskuntaa, sen resilienssiä sekä Ukrainan EU- ja Nato-jäsenyyksensä tukevia uudistuksia.

Arvoisa puhemies! Ukraina taistelee koko Euroopan puolesta. Ukraina taistelee vapaan ja demokraattisen maailman puolesta autoritääristä valtiota vastaan. Vähintä, mitä voimme tehdä, on tukea Ukrainaa kaikin mahdollisin ja tarpeellisin keinoin.

Demokratia ei ole itsestäänselvyys. Se on järjestelmä, joka mahdollistaa yksilönvapaudet, ihmisoikeudet ja kansan päätöksenteon. Se erottaa vapaat kansat totalitaarisista valtioista. Demokratian arvo näkyy juuri kriisien keskellä: se suojelee kansalaisia mielivallalta ja tarjoaa mahdollisuuden vaikuttaa yhteiskunnan kehitykseen. Autoritääriset voimat pyrkivät hiljentämään erilaiset äänet ja riistämään yksilöiden oikeuden osallistua yhteiskunnan tulevaisuuden rakentamiseen. Siksi Ukrainan puolustustaistelu on samalla demokratian puolustustaistelu. Kun tuemme Ukrainaa, tuemme demokratian perusarvoja, sananvapautta, oikeusvaltiota, tasa-arvoa ja kansanvaltaa. Näiden arvojen puolustaminen on keskeistä maailmanlaajuisen rauhan ja vakauden säilyttämiseksi. Tästä syystä Ukrainan taistelulla on merkitystä meille kaikille.

Arvoisa puhemies! Ukrainalla on vahva tulevaisuus osana Eurooppaa. Siksi katseemme pitää olla myös tulevassa ja Ukrainan jälleenrakennuksessa. Kun sota joskus loppuu ja Uk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

rainassa on rauha, maa on runnottu kaikin mahdollisin tavoin. Kaupunkien infrastruktuuri on tuhoutunut, osa entisistä pelloista on pilalla patoräjäytyksen ja raskasmetallien vuoksi, ja ihmisten mieli on hajalla kaikesta menetyksestä.

Ukrainaa tulee tukea EU-jäsenyysneuvotteluissa, ja Ukrainaa on autettava näiden ehtojen saavuttamisessa. Meidän tulee rakentaa polkua, jonka avulla Ukraina selviytyy sodasta mutta myös menestyy vakaana demokratiana tulevan rauhan aikana.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

15.58 Timo Furuholm vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ukrainaa tukeva sotilaallinen EUMAM-avustusoperaatio käynnistettiin marraskuussa 2022 vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta. Operaation nykyinen mandaatti on päättymässä, ja nyt tehdään päätöstä Suomen osallistumisen jatkamisesta operaatiossa enintään 60 sotilaalla.

Vasemmistoliitto tukee Suomen osallistumisen jatkamista tähän operaatioon ja sen koulutus- ja neuvonantotehtäviin. On tärkeää jatkossakin tukea Ukrainan kykyä puolustaa suvereniteettiaan, alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviilejä.

On hienoa, että Suomi tukee Ukrainaa monin eri tavoin. Selonteko linjaa, että Suomi jatkaa Ukrainan tukemista muun muassa kehitysyhteistyön, puolustusmateriaaliavun, siviilikriisinhallinnan ja humanitaarisen avun sekä kansalaisjärjestöjen, Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Nato-rahastojen kautta.

Selonteon tavoitteista tärkeää on myös se, että Suomen tavoitteena on ylläpitää kansallista valmiutta vastata nopeasti ja joustavasti Ukrainan muuttuviin koulutustarpeisiin. On oleellista antaa juuri sellaista apua, mitä Ukraina tarvitsee.

Arvoisa puhemies! On sydäntä raastavaa seurata Ukrainan tilannetta ja sodan kauhuja. Ukrainalaisten henkinen jaksaminen sodan pitkittyessä on koetuksella. Miljoonat ihmiset Ukrainassa ovat menettäneet kotinsa, ja pulaa on kaikista perusasioista, kuten vedestä, lämmityksestä ja terveydenhuollosta. Ukrainan sotilaallisen tukemisen lisäksi onkin tärkeää tukea ukrainalaisten siviilien elämää ja arkea Ukrainassa, sillä tämä luo osaltaan pohjaa maan tulevalle jälleenrakentamiselle. Meidän on yhdessä pidettävä huolta siitä, että Ukrainalle ja ukrainalaisille tuki jatkuu vahvana.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen ja EU:n on tehtävä kaikkensa, jotta Venäjä lopettaa kansainvälisen oikeuden vastaisen laittoman hyökkäyksensä ja Ukrainaan saadaan rauha. Meidän on tärkeää ymmärtää, että Ukrainan saama sotilaallinen ja taloudellinen tuki vaikuttaa ratkaisevasti myös siihen, millainen sen tuleva neuvotteluasema suhteessa Venäjään tulee olemaan, eli rauhan ehtoihin. On ukrainalaisten itsensä päätettävissä, millaisilla ehdoilla rauha tulevaisuudessa rakennetaan. Vain he itse voivat arvioida, millaisen hinnan he ovat valmiita maksamaan sodan jatkamisesta tai sen lopettamisesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

16.01 Christoffer Ingo r (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Vårt budskap är tydligt. Ukrainas sak är vår och Finland stöder orubbat och enat Ukrainas kamp för frihet. Samtidigt fortsätter Putin och Ryssland sitt brutala anfallskrig i Ukraina. Vi vet att Ryssland inte skyr några som helst medel. Folkkräkten och den humanitära rätten har för länge sedan fått

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

ge vika för sexuellt våld och andra hänsynslösa krigsbrott. Enligt uppgift planerar Ryssland att öka sin militärupprustning.

Arvoisa puhemies! On olemassa vain yksi vaihtoehto: Ukrainan on selvittävä voittajana. Venäjä ei saa eikä voi missään olosuhteissa voittaa tätä sotaa. Ukraina taistelee vapaudestaan ja itsenäisyydestään. Samalla meidän on joka päivä ymmärrettävä, että Ukrainan taistelu koskee myös koko Euroopan turvallisuutta ja tulevaisuutta. Se koskee ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Siksi Ukrainan ja Ukrainan kansan on saatava kaikki se tuki, jota se tarvitsee sekä puolustuksellisesti, taloudellisesti että humanitaarisesti. Täällä meidän täysistuntosalissamme kysymyksestä vallitsee vahva poliittinen yhteisymmärrys.

Samtidigt är det livsviktigt för hela EU och medlemsländerna att vi fortsätter stödet för Ukraina. Europa måste öka sin egen vapen- och ammunitionsproduktion. Tyvärr har vi sett en oroväckande utveckling där Putinvänliga krafter på ytterkanterna vinner terräng. Men stödet för Ukraina får inte vackla, och här behöver Finland fortsätta ha en aktiv roll i EU. Kostnaden för att stödja Ukraina, hur stor den än kan verka, bleknar i jämförelse med de kostnader och det lidande som skulle följa om vi vände Ukraina ryggen.

Arvoisa puhemies! Suomen Ukrainalle lahjoittamien aseiden käytölle ei aseteta mitään rajoituksia, kunhan niitä käytetään itsepuolustukseen ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Näin tulisi olla myös muun länsimaiden lahjoittaman materiaalin osalta.

Ärade talman! Återuppbyggnaden av Ukraina kommer att kräva en massa insatser. Stödandet av en stark demokratisk rättsstat, utbildning och ett mångsidigt civilsamhälle är centralt i det framtida arbetet. Finland behöver fortsätta sin långvariga linje att främja och försvara rättigheterna för bland annat kvinnor, flickor, personer med funktionsnedsättning och sexuella minoriteter.

Finland och Finlands folk står vid Ukrainas sida, också i fortsättningen. Slava Ukraini!

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

16.04 **Päivi Räsänen kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä tukee Suomen osallistumisen jatkamista Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon ehdotetulla enintään 60 sotilaalla. Koulutustoimintaan on jo osallistunut yli 200 suomalaiskouluttajaa, ja Suomi on saanut toiminnastaan hyvää palautetta. Tämä sotilaallisen kriisinhallinnan tehtävä ei perustu YK:n valtuutukseen, ja siksi on tärkeää, että eduskuntaa asianmukaisesti kuullaan ennen presidentin päätöstä valtioneuvoston ehdotuksesta.

Kun suomalaisia sotilaita lähetetään tehtäviin maan rajojen ulkopuolelle, on aina huolellisesti arvioitava riskit. Keskeisen uhkan operaatiossa muodostavat Venäjän tiedustelu- ja turvallisuuspalvelut. Koulutushan tapahtuu Euroopan unionin alueella, joten fyysinen uhka on pieni.

Suomen oman turvallisuuden kannalta on tärkeää, että olemme tässä yhteisessä haasteessa mukana. Ukrainan asia on meidän. Aluettaan ja kansaansa puolustava Ukraina toimii puskurina Venäjän laajentumispyrkimyksiä vastaan ja edistää koko alueen vakautta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

Ukrainan puolustuskyvyn varmistaminen ehkäisee omaan turvallisuuteemme kohdistuvia uhkakuvia.

Ukraina on tällä hetkellä myös Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa. Painopisteet on valittu oikein Suomen omia osaamisvahvuuksia painottaen: koulutuksen ja oikeusvaltion kehittyminen sekä energia- ja ympäristöturvallisuuden vahvistaminen. Venäjä tuhoaa järjestelmällisesti Ukrainan energiainfrastruktuuria. Talvi saapuu pian myös Ukrainaan, ja siellä tarvitaan kiireellisesti apua tuotantolaitosten ja jakeluverkkojen korjaamiseen sekä korvaamiseen, infrastruktuurin suojaamiseen ja hajautetun energiantuotannon kehittämiseen.

Sota on jatkunut jo yli kaksi vuotta. Tänä ukrainalaiset heräsivät sotapäivään numero 973. Tänä on voimassa sama lausunto kuin helmikuussa 2022: Venäjän hyökkäys on laitton isku valtion suvereniteettia ja sen kansainvälisesti tunnustettuja rajoja vastaan. Jo oman historiamme vuoksi emme voi nähdä hyökkäyksen uhrin jättämistä yksin. Suomen on toimittava EU:ssa yhtenäisyyttä luovana toimijana, joka varmistaisi tuen jatkumisen myös suuremmilta jäsenvaltioilta. Eduskuntaryhmämme kannattaa myös Naton roolin vahvistamista Ukrainan tukemisessa, etenkin puolustusmateriaali- ja koulutustuen koordinoimisessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.07 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Länsimaat ovat Ukrainan armeijan yleisesikunnan mukaan kouluttaneet jo yli 100 000 ukrainalaista sotilasta ulkomailla. EU:n puitteissa tapahtuvaan koulutukseen on toistaiseksi osallistunut noin 60 000 ukrainalaista sotilasta. Koulutustuki on siten ollut mittavaa.

Suomen tukemaan ukrainalaissotilaiden koulutustoimintaan on osallistunut jo yli 200 suomalaiskouluttajaa. Suomessa ei koulutusta eduskunnalle annetun selonteon mukaan anneta, vaikka tiedossa on, että ukrainalaista sotilashenkilökuntaa osallistuu myös Suomessa Suomen Ukrainalle antamien asejärjestelmien käytön, huollon ja ylläpidon koulutukseen. Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa Ukrainan asevoimille koulutusta. Puolustusvoimat on jatkanut Suomen osallistumista koulutustuen antamiseen Ukrainan asevoimille myös Britanniassa. Suomi on varautumassa myös siihen, että koulutusta annetaan Puolan ohella myös muissa operaatioissa toimivissa maissa.

Koulutusoperaatioon osallistuu tällä hetkellä 24 EU-jäsenmaata. Kolme jäsenmaata ei siis osallistu sotilaskoulutuksen antamiseen. EU:n ulkopuolisista maista koulutukseen osallistuu Norja. Lisäksi Suomi tukee Ukrainaa miinanraivauskoulutuksella Liettuassa. Suomi osallistuu myös F-16-lentokoulutuksen tukemiseen Ilmavoimien niin sanotuilla maalilennoilla Tanskassa. Ukrainalaisille on myös annettu materiaali- ja luovutusten yhteydessä, kuten jo aikaisemmin totesin, käyttö-, huolto- ja tyyppikoulutusta Suomessa. Tänä vuonna koulutustuen kustannukset arvioidaan noin 17 miljoonaksi euroksi. Suomi on osallistunut tähän mennessä yhteensä noin 4 500 ukrainalaissotilaan koulutukseen.

Puhemies! Baltian maat ja Puola ovat jo pitempään vaatineet EU:ta aloittamaan sotilaskoulutuksen myös Ukrainassa, siis Ukrainan alueella, mutta päätöstä asiasta ei ole toistaiseksi tehty, koska enemmistö EU-maista on toistaiseksi katsonut sellaisen päätöksen voivan eskaloida Ukrainan sotaa. Aikooko Suomi sallia jatkossa suomalaisten sotilaskouluttajien toiminnan Ukrainan alueella? Mitä tarkoittaa tässä selonteossa mainittu toteamus, että Suomi varautuu myös siihen, että koulutustarpeista johtuen koulutusta annetaan Puo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

lan ohella enenevässä määrin myös muissa operaation alla toimivissa maissa? Arvoisa ulkoministeri Valtonen, onko tässä kyse Ukrainan sisällä annettavasta koulutuksesta?

Puhemies! Suomi tukee Ukrainan asevoimia myös mittavalla materiaalityöllä ja on toimittanut Ukrainalle jo 25 aseapupakettia. Pakettien hinnaksi on tähän mennessä arvioitu yhteensä noin 2,3 miljardia euroa. Suomi osallistuu niin sanotun Ramsteinin ryhmän sotilaallista tukea koordinoivaan toimintaan. Tykistöammuksien hankintaan maailmanmarkkinoilta Suomi on antanut niin sanotun Tšekin aloitteen tukemiseksi 30 miljoonaa euroa.

Puhemies! Tällä hallituskaudella Ukraina on myös Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa. Suomen tuen Ukrainalle hallitus sanoo jatkuvan niin kauan kuin on tarpeen. Sodan alkamisesta lähtien Suomi on raportoinut kehitysyhteistyöksi laskettavaa tukea Ukrainalle yhteensä noin 800 miljoonaa euroa, josta 550 miljoonaa euroa on kohdennettu tilapäistä suojelua tarvitsevien ukrainalaisten vastaanottoon. Vuosina 24—28 Suomi kohdistaa Ukrainalle viralliseksi kehitysyhteistyöksi raportoitavaa tukea vähintään 290 miljoonaa euroa. Vuositasolla tuen määrä on 58 miljoonaa, josta 38 miljoonaa kohdistetaan kehitysyhteistyöhön ja 20 miljoonaa euroa humanitaariseen apuun.

Arvoisa puhemies! Toivoisin tarkempaa selvitystä siitä, lasketaanko osa Suomen Ukrainalle antamasta sotilaallisesta tuesta myös kehitysyhteistyöksi. Selonteosta asia ei selviä. Pyytäisinkin ministeri Valtosta antaman selvityksen, mihin kehitysyhteistyöhön Ukrainalle annetut varat on käytetty. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Näyttää olevan kiinnostusta debattiin. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

16.12 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On tärkeää, että olemme yksimielisiä, ja se on täällä kuultu monesta suusta. Suomella on merkittävä rooli Ukrainan kouluttamisessa.

Mutta ehkä avainkysymys nyt ministerille on siinä, kuinka Suomi valmistautuu pitkäjänteisesti tukemaan taloudellisesti Ukrainaa. Talvi tulee, ja Venäjä jatkaa pommituksia siviilikohteisiin. Tulevasta talvesta tulee todella vaikea, se tulee olemaan vaikea niin etulinjassa kuin humanitäärisesti ympäri Ukrainan.

Ukrainan pääministeri Denys Šmyhal vieraili Suomessa viime viikolla, ja Suomi ilmoitti lähettävänsä lisää tukea Ukrainalle. Ministeri Valtonen, kysynkin teiltä: mitä konkreettista humanitääristä apua Suomi tulee nyt Ukrainalle antamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

16.13 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty hyviä ryhmäpuheenvuoroja ja muutama täydentäväkin puheenvuoro, joissa kaikissa perussävel on sama: Suomen on syytä olla mukana tässä hankkeessa. Ja vaikuttaa siltä, että me olemme täysin yksimielisiä, mikä kertoo kyllä siitä, että kun tehdään jälleen kerran näin suuri päätös, että näitä suomalaisia sotilaita osallistuu tämmöiseen avustusoperaatioon nyt Ukrainan tukemiseksi, niin me voimme olla yksimielisiä. Se on iso asia.

Kun ministeri on tässä paikalla, olisin pohtinut hänen kanssaan myöskin ääneen näitä hienoja vaalituloksia, joita me olemme nähneet tässä lähiseudulla — ja odotetaan viikonvaihteessa lisää hienoja vaalituloksia. Tuskin kertaakaan EU-jäsenyys jollakin maalla on ihan niin hiljalla kansanäänestyksessä kuin se oli Moldovassa, Ukrainan läntisellä naapu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

rimaalla. Miten te arvioitte tämän päätöksen merkitystä? Itse arvioin sitä sillä tavalla, että se oli poikkeuksellisen suuri ja merkittävä päätös — siis poikkeuksellisen suuri ja merkittävä päätös — sekä EU-laajentumisen osalta että myöskin tämän geopolitiittisen prosessin osalta, missä myöskin Moldovalle tarjotaan se mahdollisuus, jota EU tarjoaa myöskin Ukrainalle: mahdollisuus sitoutua eurooppalaisiin arvoihin ja tulla mukaan eurooppalaiseen yhteisöön. Ja tässä suhteessa [Puhemies koputtaa] haluaisin kuulla teidän arviota tilanteesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

16.14 Tomi Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjä arveli Ukrainan sodan olevan nopeasti ohi, kun venäläisjoukot etenivät Hostomelin lentokentältä kohti Kiovaa. Tämän venäläisten yrityksen ukrainalaiset kuitenkin torjuivat. Usein varus-
telutasona oli suomalaisillekin liian tuttu malli Cajander. Ukraina on tukemme ansainnut osoitettuaan voimakasta maanpuolustustahtoa, ja maa on puolensa valinnut ja tähyää nyt EU:n ja Naton jäseneksi. Me kunnioitamme heidän itsemääräämisoikeuttaan ja pyrkimystään tässä.

Sodan myötä sodankäynnin uudet muodot on pitänyt omaksua nopeasti, ja miehittämättömistä lennokeista eli drooneista on tullut sodankäynnin uusi väline. Suomen antaman tuen tulee aidosti hyödyttää Ukrainaa uudenlaisen sodankäynnin aikana, ja tuen on oltava myös ketterää. Arvoisa ministeri, onko tämä kahden kauppa? Näettekö, että Ukrainaa tukemalla saamme myös itse oppia uudenlaisesta sodankäynnistä ja pystymme varautumaan uudenlaisilta uhkilta ja myös huomioimaan nämä uudet tarpeet Suomen teollisessa tuotannossa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

16.16 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan yhteinäisyys ja turvallisuus ovat koetuksella. Puolustamme demokratiaa, ihmisoikeuksia, vapauksia...

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt mikrofoninne ei ole päällä, edustaja Kiuru.

Menikö se poikki? — Puolustamme kaikkia niitä arvoja, jotka ovat meille tärkeitä länsimaissa.

Paljon on myös epävarmuutta ilmassa. USA:n presidentinvaalit ovat aivan pian — emme tiedä, mikä on lopputulos ja mikä on valittavan presidentin linja tulevaan Ukrainan auttamiseen. Epävarmuutta lisää myös se tieto, että Pohjois-Koreasta ilmeisesti joukkoja ollaan siirtämässä rintamavastuuseen. Se on iso siirros ja muutos siinä tilanteessa, mikä tällä hetkellä on, ja emme tiedä, kuinka paljon valmiutta suurempiin siirtoihin on vastaisuudessa edessä. Miten ministerinä näette nämä muuttuvat tilanteet, USA:n vaalit, Pohjois-Korean roolin? Onko Euroopan syytä kantaa entistä suurempi vastuu siitä, miten tuemme Ukrainaa tässä vaikeassa tilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

16.17 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen sotilaallinen apu Ukrainalle on bruttokansantuotteeseen suhteutettuna yksi avustajamaiden korkeimmista, ja jos otetaan mukaan Baltia ja Pohjola, niin olemme selkeästi Ukrainan merkittävien tukija. Toivon itse, että erittäin pienenä maana, reunavaltiona, oikeastaan Naton etulinjassa olevana maana Venäjää vastaan me pystymme osoittamaan tätä esimerkkiä, että huolimatta meidän rajallisista resursseistamme haluamme ja kykenemme tukemaan Ukrainaa. Kuten tässäkin keskustelussa on esiin nostettu, sotaväsymys on aito huoli monessa länsimaassa: kuinka pitkään kansalaisilla riittää tukea hallituksen päätöksille tukea Ukrainaa? Tämä kiivas taisteluvaihe on jatkunut jo kolme vuotta. Selkeää loppua ei näy. Samalla kun monessa maassa taloudellinen tilanne heikkenee ja muun muassa kansalaisten ostovoima heikkenee, niin kuinka pitkään he antavat tukensa sille, että maat osoittavat miljardeja sotilasapua Ukrainaan? Toivon, että tässä suhteessa hallitus vie painokasta viestiä Eurooppaan [Puhemies koputtaa] liittolaismaille, että huolimatta rankasta taloudellisesta tilanteesta [Puhemies koputtaa] tukea annetaan myös jatkossa. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.18 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukraina taistelee nyt maailman demokratian, Euroopan ja Suomen puolesta. Ukrainan puolustaminen on Euroopan yhteinen asia, ja tämä operaatio on tärkeä askel kohti rauhaa ja vakautta. Meidän tulee jatkaa osallistumistamme niin kauan kuin tarve vaatii ja varmistaa, että Ukrainalla on kaikki mahdolliset valmiudet puolustaa itseään Venäjän raakalaismaista hyökkäystä vastaan. Ukraina on meille olemassaolon kysymys.

Arvoisa ministeri, riittääkö tämä tuki Ukrainalle, vai pitääkö meidän löytää rahaa vielä lisää? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.19 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan hienoa huomata, kuinka yksimielisiä olemme tässä Ukrainan tuessa. Tämä yksimielisyys ei kuitenkaan ehkä ihan Euroopan laajuudessa ole aivan samalla tasolla ja yhtenäistä kuin täällä meillä, ja tärkeitä onkin, että pystyttäisiin myös vaikuttamaan tähän muuhun eurooppalaiseen mielipiteeseen.

Suomi on tehnyt Ukrainan kanssa jo viime kaudesta lähtien hyvää yhteistyötä ympäristö- ja energiasektorilla, pyrkinyt olemaan apuna siinä, että arvioidaan ja kirjataan näitä ympäristötuhoja ylös, jotta voidaan saada Venäjä niistä myös vastuuseen. Haluaisin kuulla, miten tämän työn jatko on edennyt. Energiasektorilla on paljon mahdollisuuksia edistää vihreätä siirtymää ja jälleenrakennusta ja energiatehokkaita ratkaisuja ja näin myös tukea sitä Ukrainan EU-prosessia.

Sitten yksi kysymys vielä tänne kotimaahan liittyen. Henkinen tuki Ukrainasta paenneille on tärkeitä myös, ja meidän ortodoksikirkko on ottanut siinä isoa vastuuta. En tiedä, ei kuulu aivan ministerin toimialaan, mutta: [Puhemies koputtaa] onko meidän ortodoksikirkkoa tuettu tässä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

16.20 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa nähdä meidän vankkumaton, yksimielinen tuki myös tämän asian kohdalla, jossa lähetämme sotilaita kouluttamaan ukrainalaisia sotilaita. Olette myös, ulkoministeri, tehnyt hyvää työtä kansainvälisissä yhteyksissä vakuuttamalla tätä suomalaisten kansan tahtoa ja kertomalla eteenpäin sitä, että meidän tuki Ukrainalle on ja pysyy.

Ukrainalaisia sotilaita voi auttaa myös toisella tavalla. POW on ikävä kirjainyhdistelmä — sotavangit. Ja kun on ollut mahdollista tavata vapautettuja sotavankeja, niin haluan kysyä ministereiltä: onko meillä joitain ajatuksia, millä tavoin voisimme Suomea auttaa noita muutamassa kuukaudessa langanlaihoksi kidutettuja vapautuneita taistelijoita? Sama kysymys voisi koskea vaikka ukrainalaisia lapsia, joita on sitten Venäjältä saatu pakko-kaappausten jälkeen palautettua. Sotilailla on siis oltava motivaatio kohdallaan — se on tietenkin vapaa isänmaa, mutta kyllä se on myös kodit, perheet ja se kokonaisuus, [Puhemies koputtaa] jota he puolustavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

16.22 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru nosti esiin muun muassa USA:n presidentinvaalit. Nythän on sellainen tilanne, että USA:lla on aika paljon huolia monessa muussakin suunnassa tässä maailmassa, ja haluaisin sitä kysyä, mitenkä Euroopassa on varauduttu. Jos USA:n tuki suuntautuu joihinkin muihin paikkoihin, niin onko Eurooppa kykenevä tukemaan Ukrainaa? Ja ehkä tähän täsmennyksenä se, kun meillä on pitkä yhteinen raja Venäjän kanssa ja tuki on ollut aika vankkaa ja jossain kuitenkin se aseellisen tuen raja tulee vastaan: Miten suhtautuvat Euroopan läntiset maat, jotka ovat tavallansa ehkä hiukan päässeet matkustamaan vapaalla tässä? Miten varmistetaan, että heiltä saadaan se tuki, jota heiltä oikeasti muutkin tällaiset Euroopan itäisemmät maat odottavat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm, olkaa hyvä.

16.23 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omien laskujeni mukaan Ukraina ja sen kansa ovat kohta käyneet tätä taistelua tuhat päivää vapautensa puolesta. He eivät myöskään ole itse valinneet mitata vapautensa arvoa tällä tavalla. Heillä ei myöskään ole mahdollisuutta kokea edustaja Kokon mainitsemaa sotaväsymystä, ja siksi myöskään meillä ei ole siihen oikeutta.

Arvoisa puhemies! Jonain päivänä koittaa kuitenkin rauha, siihen meidän on uskottava. Silloin mitataan meidän Ukraina-tukeamme uudella tavalla, kun maata aletaan jälleenrakentamaan. Silloinkaan ei ole varaa laskea päiviä tai vedota väsymykseen, vaan täytyy pohtia sitä, kuinka autamme sodan aikana taloutensa menettänyttä maata nousemaan jaloilleen miljardeja maksavan jälleenrakentamisen edessä. Toisin sanoen edessä on pitkä matka ja tämän salin yksimielisyys on tärkeää osana sitä, mutta kuten tässä kävi aikaisemmin ilmi, on myös toivottavaa, että Suomi tekee kaikkensa, että tällainen yksimielisyys löydetään Euroopan tasolla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

16.24 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuo sotaväsymys on juuri se, mikä ei iskeä saa, ja lännen yhtenäisyys on aivan keskeistä siinä, että Ukrainaa jatkossakin tuetaan. Kun kävin Ukrainassa ja vierailimme Harkovan alueella, kuvernööri kertoi siitä valtavasta massatuhosta, mitä Venäjä omilla pommituksillaan sodan alusta saakka on aiheuttanut. Yli 26 000 rakennusta Venäjä oli Ukrainan puolelta tuhonnut: kouluja, käytännössä yliopistokaupungin. Tuli lähiopetuksen alasajo ynnä muuta. Siellä oli isoja tavoitteita siitä, että maa jälleenrakennetaan nopeasti uudelleen, ja yksi oli koulujen jälleenrakentaminen. Kysyinkin ministeriltä vielä siitä, onko tulossa jotain nimenomaan tämäläisyyteen humanitäärisen, koulujen uudelleenrakentamiseen ja lasten oppimisympäristöjen parantamiseen ja siihen, että siellä jatkossa sitten normaalia elämää niissä puitteissa, mitkä siellä tällä hetkellä ovat, voitaisiin paremmin elää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

16.25 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Euroopan tulee olla sitoutunut tukemaan Ukrainaa sen puolustautuessa Venäjän häikäilemätöntä hyökkäystä vastaan, ja Suomen tulee osaltaan olla mukana vahvistamassa tätä sitoutuneisuutta, sillä kyse ei ole vain Ukrainan ja sen kansan itsenäisyydestä vaan laajemmin koko Euroopan demokraattisten valtioiden koskemattomuudesta. Rintamalla käytettävä materiaalituki on yhä ensiarvoisen tärkeää, mutta on hyvä huomioida, että kokonaisvaltainen tuki tarkoittaa myös sotilaallista koulutusta, jota esimerkiksi EUMAM-operaation kautta on voitu toteuttaa. Suomen kaltaisella maalla on tässä todella paljon annettavaa, ja pidän erittäin tervetulleena sitä, että tätä työtä on tarkoitus jatkaa. Kysyisin ulkoministeri Valtoselta: millä tavoin Suomi osaltaan pyrkii vahvistamaan Euroopan tahtotilaa ylläpitää kokonaisvaltaista tukea Ukrainalle? Se on aivan kriittinen kysymys myös Suomen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ulkoministeri Valtonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

16.26 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitos runsaista kysymyksistä ja kommentteista, mutta eritoten tuesta selonteolle ja sitä kautta Ukrainan puolustustaistelulle.

Edustaja Yrttiahon kysymykseen, mitä tulee sotilaskoulutuksen antamiseen Ukrainassa: Suomi ei anna sotilaskoulutusta Ukrainassa, emme ole lähettämässä sotilaita Ukrainaan. Muissa operaatiomaissa asia on harkinnassa. Kyse on Euroopan unionin maista pois lukien Norja, joka on myös mukana tässä harjoituksessa.

Puolustusmateriaalitukea ei lasketa osaksi kehitysapurahoja. Mistä ne sitten koostuvat: Suomi on hyvin laajasti tukenut suoraan järjestöjä, ja toisaalta meiltä on valtavasti täältä käsin lähtenyt myös yksityiseltä ja vapaaehtoiselta toimituksia Ukrainaan keskeisesti.

Ja tämä myös edustaja Savolan kysymykseen, mitkä ovat ne konkreettiset materiaaliavut siviilisektorille, humanitaarinen apu nyt erityisesti talvea kohden. Puhutaan toki ruoka-avusta, terveyspalvelusta, hätämajoituksesta ja energiasektorin puolella tietysti generaattoreista alkaen kaikesta, mitä siviiliyhteiskunta siellä nyt suinkin tarvitsee. [Mikko Savola: Erittäin hyvä!] Ja tosiaan, niin kuin pääministeri Orpo nyt viikonloppuna kertoi, täs-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

sä on lähdössä 11 materiaaliapulähetystä, pääasiassa yritysten lahjoituksia, EU:n pelastuspalvelumekanismin kautta Ukrainaan.

Edustaja Kiljunen kysyi Moldovan äänestystuloksesta. Se on merkittävä. On hienoa nähdä, että Moldovan kansa äänesti eurooppalaisen tulevaisuuden puolesta eli samalla vapauden, demokratian ja ihmisoikeuksien puolesta. Tuloshan oli tiukka, mutta siihen nähdessä valtava voitto, että sinä päivänä, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, 24. päivä helmikuuta 2022, Venäjähän aloitti myös Moldovassa massiivisen hybridioperaation, jonka tarkoituksena oli viedä kansalta tahto liittyä läntisiin rakenteisiin, erityisesti Euroopan unioniin, nostamalla muun muassa energian hintaa kohtuuttomaksi ja nostamalla sitä kautta inflaatiota. Ihmisten kukkarossa se muutos näkyi, mutta ihmiset ovat viisaita. He näkevät, mikä tässä on takana. Meidän tulee tietysti jatkaa edelleen Moldovan tukemista, näin olemme tässä matkan varrella tehneetkin.

Edustaja Immosen hyvään kysymykseen: on aivan totta, että koulutusoperaation puitteissa saamme toki tietoa myös sodankäynnin muuttuvista muodoista ja sitä kautta arvokasta tietoa myös meidän puolustusteollisuudellemme.

Edustaja Kiurun kysymykseen: Toden totta muun muassa Pohjois-Korean liittyminen Venäjän hyökkäykseen Ukrainassa, ei pelkästään materiaalituen vaan mahdollisesti myös sotilaiden muodossa, on erittäin huolestuttava kehitys. Sitä seurataan. On toden totta niin, että oikeastaan riippumatta siitä, mitä Yhdysvaltain vaaleissa tapahtuu, Euroopan vastuu paitsi omasta puolustuksestaan, omasta pelotteestaan, myös Ukrainan tukemisesta tulee kasvamaan.

Edustaja Kokon kysymykseen, ja itse asiassa usea muukin kysyi tästä, miten pidämme huolta siitä, että tuki säilyy laajana, Ukrainalle riittävänä, ja miten saamme läntiset kumppanimme tähän mukaan. No, tässä on tietysti kaksi puolta. Ensimmäinen on se, että me tuetaan ja edistetään kaikkia semmoisia rakenteita, jotka meidän organisaatioissamme, kuten nyt erityisesti Euroopan unionissa ja Natossa, velvoittavat kumppani- ja liittolaismaitamme bruttokansantuotteen mukaiseen osallistumiseen. Eli silloin jokainen maa osallistuisi Ukrainan tukemiseen ja toki myös laajemmin Euroopan puolustuksen, pelotteen rakentamiseen suhteessa kansantuotteeseensa, mikä siis takaisi tasaisen taakanjaon. Tästä kertoo nyt noin esimerkiksi Euroopan rauhanrahasto, joka sitä tekee, mutta myös tämä Naton puitteissa sovittu 40 miljardin vuosittainen tuki Ukrainalle, jonka vastuu jaetaan bkt-avaimen mukaisesti. Mutta tämän rinnalla tietysti pidämme yllä Ukrainan asiaa. Eilen olin Euroopassa — no, Euroopassa olemme tälläkin hetkellä — Berliinissä, ja annoin runsaasti taas haastatteluja siitä, minkä vuoksi on tärkeää, että Ukrainaa tuetaan. Tällaista työtä tietysti tehdään paitsi julkisuuden kautta myös kaikissa kokouksissa, joissa vaikutamme.

Edustaja Hopsun hyvä kysymys Ukrainan tukemisesta EU-tiellä: Aivan ehdottomasti näin. Se on itse asiassa rinnakkainen myös Ukrainan tukemiselle Nato-tiellä, Suomi on myös siihen sitoutunut. Se edellyttää myös vahvaa kansalaisyhteiskuntaa, vahvoja instituutioita, vahvaa demokratiaa. Ortodoksikirkon tukemisesta en osaa sanoa, mutta meidän tuemme erilaisia järjestöjä. En tiedä, meneekö sitä kautta, mutta käsittääkseni Suomen valtio ei suoraan tue Ukrainan ortodoksikirkkoa.

Edustaja Kumpula-Natrin kysymykseen: Suomi laajasti tukee Ukrainassa terveyssektoria, joka auttaa myös erityisesti traumojen hoidossa. Tämä koskee toki sekä sotavankeja että erityisesti myös lapsia. Tähän liittyen itse asiassa tutkimme juuri uutta hanketta. Tämä on ministeri Tavion tontilla, mutta toki erittäin kiinnostava ja tärkeä meille kaikille. [Puhe mies koputtaa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

Päätän tähän. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.33.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.38.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Ensimmäisenä puheenvuoron käyttää edustaja Hänninen.

18.38 **Juha Hänninen kok:** Kunnioitettu rouva puhemies! Haluan kiittää hallitusta selonteosta, jossa linjataan Suomen jatkavan osallistumista Euroopan unionin sotilaalliseen tukiohjelmaan Ukrainalle. Ukrainassa jatkuva Venäjän raaka hyökkäyssota muistuttaa meitä siitä, ettei Euroopan turvallisuutta voida pitää itsestäänselvyytenä. Tästä syystä meidän on tuettava Ukrainaa niin pitkään kuin se on tarpeen. Suomen tuki Ukrainalle jatkuu monella rintamalla, kuten kehitysyhteistyössä, puolustusmateriaaleissa, siviilikriisinhallinnassa sekä humanitäärisen avun kautta. Meidän tulee myös olla valmiita kasvattamaan tukea kaikilla tavoilla, myös sotilaallisesti, sekä osallistua jälleenrakentamiseen sitten, kun sen aika koittaa.

Arvoisa rouva puhemies! Ukrainan puolustajien rohkeus ja sitkeys ansaitsevat meidän tukemme. Osallistuminen EUMAM Ukraine -operaatioon on tärkeä osa Ukrainan puolustusvalmiuden vahvistamista. Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta EUMAM-operaation kautta. Operaatio tarjoaa Ukrainalle välttämätöntä koulutusta ja osaamista, joita maa tarvitsee nyt ja tulevaisuudessa. Suomi jatkaa sitoutumistaan tähän operaatioon enintään 60 sotilaalla, jotka toimivat koulutus- ja neuvonanto-tehtävissä. Tämä on osoitus Suomen vahvasta tuesta Ukrainalle ja sen kyvylle puolustaa itseään.

Arvoisa rouva puhemies! Kun Ukrainassa järjestetään uusia liikekannallepanoja, meidän ja muiden länsimaiden on otettava entistä suurempi vastuu heidän koulutuksestaan. Suomalaiset ovat olleet mukana kouluttamassa noin 4 500:aa ukrainalaista sotilasta, jotka ovat koulutuksen jälkeen palanneet Ukrainaan jatkamaan maansa puolustamista.

Arvoisa rouva puhemies! Ukrainan puolustaminen on Euroopan yhteinen asia, ja tämä operaatio on tärkeä askel kohti rauhaa ja vakautta. Meidän tulee jatkaa osallistumistamme niin kauan kuin tarve vaatii ja varmistaa, että Ukrainalla on kaikki mahdolliset valmiudet puolustaa itseään Venäjän raakalaismaisia hyökkäyksiä vastaan. Ukraina on meille ole-massaolon kysymys. Slava Ukraini! — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

18.41 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle. Selonteon mukaisesti osallistumme Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon. Uk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

raina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa, ja niin pitää tässä tilanteessa ol-
lakin. Annamme tukea humanitaarisena apuna ja otamme vastaan pakolaisia. Apua menee
myös järjestöjen kautta.

Arvoisa puhemies! Euroopan turvallisuus on vedenjakajalla. Koko turvallisuusjärjestel-
mä Euroopassa on haastettu. Puolustamme Euroopalle ja ihmisyydelle tärkeitä arvoja, va-
pautta, turvallisuutta, demokratiaa ja oikeusvaltiota. Mitä Euroopalla olisi ilman niitä? Oli-
si pelkoa, painostusta ja mielivaltaa. Olisi nukkehallituksia, väkivaltaa ja murhia.

Arvoisa puhemies! Tilanne Ukrainassa on kriittinen. Länsimaissa ei ole varaa sotaväsy-
mykselle. Pohjois-Korean sotilaiden siirtäminen rintamalle on huolestuttavaa. USA:n pre-
sidentinvaali ja sen vaikutukset eivät ole vielä tiedossa. Epävarmuutta on paljon.

Neuvostoliiton panssarit vyöryivät Unkariin vuonna 1956. Venäjä jatkaa Neuvostoliit-
ton perintöä Ukrainassa. Viktor Orbánin asenne Ukrainan tukemiseen on käsittämätön,
kun sitä peilaa Unkarin omaan historiaan. Euroopan on otettava turvallisuudestaan suu-
rempi vastuu. Ukrainan tukemiselle ei ole vaihtoehtoja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Paasi poissa. —
Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

18.43 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Meillä on
tällä lähetekeskustelussa mielenkiintoinen aihe. Valtioneuvosto antaa eduskunnalle se-
lonteon Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin soti-
laallisen EUMAM Ukraine -avustusoperaatioon enintään 60 sotilaalla 15.11.2026 saakka.
Tämä sisältää osallistumisen koulutus- ja neuvontatehtäviin sekä tähän liittyviin esikunta-,
hallinto- ja tukitehtäviin EU-jäsenmaiden alueella pois lukien Suomi.

Selonteko koostuu karkeasti sanottuna kahdesta osasta: Suomen erilaisten Ukraina-tuki-
muotojen perin ansiokkaasta luettelemisesta, eli yleisestä taustoituksesta, ja itse käsittelys-
sä olevan operaation seikkaperäisestä erittelystä. Osaan 1 ei ole tässä yhteydessä tarkoituk-
senmukaista syventyä paria poikkeusta lukuun ottamatta.

Arvoisa puhemies! Puolustusvoimat antaa selonteon tietojen mukaan Ukrainalle koulu-
tustukea viidellä eri tavalla: avustusoperaatiolla Puolassa, Interflex-koulutusoperaatiolla
Britanniassa, miinanraivauksen peruskoulutuksella Liettuassa, F-16-lentokoulutuksen tu-
kemisella Ilmavoimien maalilennoin Tanskassa ja viidentenä käyttäjä-, huolto- ja tyyppi-
koulutuksella materiaaliluovutusten yhteydessä Suomessa.

EUMAM-avustusoperaation mandaattina on tarjota yksilöllistä ja kollektiivista perus-
ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille sekä koordinoita EU-jäsenvaltioiden koulutus-
toimia. Operaatio toimii EU:n alueella. Koulutusta järjestetään erityisesti Puolassa ja Sak-
sassa, joissa sijaitsevat operaation joukkoesikunnat. Koulutusta voidaan järjestää myös
muualla Euroopan unionin alueella erimittaisina jaksoina.

Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa EUMAM-operaation mandaatin mukaisesti Ukrai-
nan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta keskittyen asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jal-
kaväki- ja lääkintäkoulutukseen. Koulutustoimintaan on osallistunut yli 200 suomalais-
kouluttajaa. Suomi on saanut Puolustusvoimien antamasta koulutuksesta hyvää palautetta.

Arvoisa puhemies! Suomen tuki Ukrainalle on monipuolista ja vahvaa, kuten kuuluu-
kin. Täytyy ymmärtää kuitenkin myös se seikka, että Ukrainan lisäksi Suomi itsekin hyö-
tyy osaltaan kohteelle annettavasta koulutustuesta. Siitä muutama esimerkki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

Suomalaiskouluttajat kehittyvät avustusoperaation aikana kouluttajana yleisesti kokemuksen karttuessa.

Toiseksi: Koulutusoperaatioon tuo oman mausteensa se, että se järjestetään toisessa EU- ja Nato-maassa. Ylipäänsä koulutuspaikan fyysinen sijainti muualla kuin Suomessa vie suomalaiset tutusta ja turvallisesta ympäristöstä ehkä jollakin lailla hieman jopa oman epä-mukavuusalueen ulkopuolelle, mikä itsessään on jo arvokas kokemus. Lisäksi toimintaympäristö on maantieteeltään ja ilmastoltaan hitusen erilainen. Tästä voin sanoa, että kun itse olen palvelut YK-joukoissa, niin sekin antaa tietynlaista samanlaista syvyyttä.

Kolmanneksi: Koulutettavan joukon ollessa muita kuin kanssasomalaisia painottuvat kouluttajajäsenien kielelliset ja viestinnälliset kyvykkyydet. Koulutuksen aikana taidot myös varmasti kehittyvät. Naton jäsenenä kyseiset kyvykkyydet ovat entistä tärkeämpiä.

Arvoisa puhemies! EUMAM-operaatioon osallistuminen on suomalaissotilaiden osamisen ja koulutuskokemuksen kannalta jatkossa suhteellisesti entistäkin keskeisemmässä roolissa, sillä kansainväliset koulutustehtävät vähenevät pian toisaalle. Tasan viikko sitten tiedotettiin, että Suomi päättää kriisinhallintaosallistumisensa OIR-operaatioissa Irakissa kuluvan vuoden loppuun mennessä. Yhdysvaltojen johtaman kansainvälisen koalition Operation Inherent Resolve -operaatio, OIR, johon Suomi on osallistunut vuodesta 2015 lähtien, on ollut kymmenen vuoden ajan Isisin vastaisen kansainvälisen koalition sotilaallinen operaatio. USA on syyskuussa sopinut Irakin kanssa siirtymävaiheesta, joka johtaa operaation päättymiseen. Viime vuodet Suomella on ollut operaatioissa noin 75 sotilasta, jotka ovat toimineet koulutus- ja neuvontatehtävissä sekä esikunta-, hallinto- ja tukitoimissa.

Arvoisa puhemies! — Kiitän.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

18.49 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Me olemme tästä aiheesta nyt käyneet aika pitkän ja mittavan keskustelun, ja edustaja Mäenpään tämä viimeinen puheenvuoro henki sitä samaa, mikä tässä eduskunnassa nyt on vallalla suhteessa tähän Ukrainan sotilaalliseen avustusoperaatioon ja sen jatkamiseen. Tärkeätä on huomata se, että eduskunta on tässä yksimielinen. Tässä ei ole oppositio—hallitus-jakoa lainkaan. Me kaikki tunnistamme tuon Ukrainan tilanteen vaativuuden, sen käymän puolustussodan ja siihen liittyvän, YK:n peruskirjan kautta määrittyvän tehtävän, jossa me annamme täyden tuen sille.

On mielenkiintoista katsoa sitä Ukrainan tilannetta noin kansainvälisestä tilanteesta. Täällähän on käytetty puheenvuoroja myöskin siitä, onko kaikkien tuki yhtä laajaa tai prosentuaalisesti yhtä vahvaa kuin Suomessa, ja tähän täytyy vastata: ei ole. Ei ole. Joku on käyttänyt täällä varmaan tänäänkin jo termiä, onkin käytetty termiä ”sotaväsymys”. Tässä on eroja meillä kansakunnilla, ja Suomen lähtökohta tässä on vähän toinen. Suomalaisten lähtökohta kokonaisuudessaan on toinen. Me näemme tämän 24. helmikuuta vuonna 22 alkaneen Venäjän invaasion, brutaalien hyökkäyksen, Ukrainaankin eksistenssikärsymyksenä, koska meillä on syvämuistissa aivan toinen päivämäärä, 30. marraskuuta 1939. Sama brutaalinen hyökkäys tuli Suomeen, ja sen takia me suomalaiset katsomme kaikki yhdessä velvollisuudeksemme tukea Ukrainaa, ja sitä tukea varmasti annetaan jatkossa niin pitkään kuin on tarve antaa. Valitettavasti tässä vaiheessa sotilaallista tukea joudutaan antamaan niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

kauan kuin tämä brutaali hyökkäys jatkuu. Toivottavasti tulee se hetki, että me pääsemme myöskin rakentamaan sitä yhteiskuntaa yhdessä, ja se on kaikilla meillä iso tehtävä.

On hieno asia, että Ukraina on jo tavallaan voittanut, kuten tasavallan presidentti sanoi, tämän sodan siinä mielessä, että Ukraina kansakuntana on nyt kansakuntien joukossa. Sen kansan identiteetti on korkeampi kuin koskaan historiassa. Se näyttäytyy nyt selkeänä yhtenäisenä vastarintana, vähän niin kuin talvisodan henki Suomessa yhdisti kansakunnan. Se on selvä, että Ukraina on tämän voittanut, mutta nyt on kysymys siitä, millä tavalla me pystymme sitten yhdessä rakentamaan rauhaa sieltä eteenpäin. Tässä suhteessa on tärkeää, että tämä eurooppalainen tie Ukrainalle varmistetaan. On hienoa rekisteröidä juuri nyt ja tänä päivänä se äänestystulos, mikä Moldovassa, naapurimaassa, saatiin. Pienellä, niukalla enemmistöllä moldovalaiset myöskin valitsivat eurooppalaisen suunnan, ja tässä suhteessa me annamme siihenkin kaiken tukemme, mikä voidaan antaa. Tämä on yksi ketju tässä kokonaisuudessa.

Toistan sen, mikä tässä on tullut sanottuakin: eduskunta on tässä suhteessa yksimielinen, ja valiokunta tulee myöskin käsittelemään tämän asian tässä hengessä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

18.52 Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos valtioneuvostolle tästä selonteosta koskien tätä Euroopan unionin sotilaallisen avun operaatiota Ukrainalle. On todella tärkeää, niin kuin ulkoasiainvaliokunta edellä kuvasi, että Suomessa eduskunta ja koko päätöksenteko, kuten varmasti laajasti koko suomalainen yhteiskunta, seisovat järkähtämättä ukrainalaisten tukena ja avustavat kaikin käytettävissä olevin ja tarkoituksenmukaisin keinoin Ukrainaa tässä puolustustaistelussa, jossa Ukrainan kansa ja maa eivät ainoastaan taistele oman olemassaolonsa ja tulevaisuutensa puolesta, vaan meidän koko vapaan maailmamme puolesta, koko sääntöperustaisen maailmanjärjestyksen puolesta, pienempien valtioiden oikeuden puolesta elää turvassa suurempien naapureidensa ja erilaisten imperialististen johtajien mielivallalta. Eli Ukrainan taistelu todella ansaitsee kaiken tukemme. Tämä koulutuspanos, jota Suomi tätä kautta antaa, on tietysti tärkeä mutta vain hyvin pieni osa isosta kokonaisuudesta.

Ja, arvoisa rouva puhemies, tässä yhteydessä, kun keskustelemme nyt Ukrainan puolustustaistelun tukemisesta, haluaisin vielä hieman laajentaa keskustelua siihen, että tarvitsemme todella Euroopan unionilta vahvat takeet ukrainalaisten taistelutahdon ylläpitämiseksi, siitä, että Euroopan unioni tulee seisomaan Ukrainan tukena myös maan jälleenrakentamisen osalta. Viestin pitää olla kristallinkirkas, koska se on sinne juoksuautoihin ja etulinjassa taisteleville välttämätön tuki sille moraalisen turvaamiselle, kun taistellaan ja joka päivä henki vaarannetaan oman maan puolesta, että se oman maan tulevaisuus tulee sen sotilaallisen voiton saavuttamisen jälkeen olemaan kirkas. Se tulee olemaan Ukrainan kansan tahdon mukaisesti osana eurooppalaista yhteisöä, ja Ukraina tulee saamaan ne mahdollisuudet, jotka jo aiemmin esimerkiksi EU-jäsenyyden myötä ovat monille entisille neuvostotasavalloille koittaneet. Ne ovat tuoneet ihmisille mahdollisuuden vaurastua mutta elää hyvässä ja turvallisessa yhteiskunnassa, jossa ihmiset voivat omaa onnellisuuttaan tavoitella.

Mutta samaan aikaan, kun tämän vakuutuksen ukrainalaisille annamme, mielestäni Euroopan unionin tulee työskennellä kaikin tavoin osana läntistä yhteisöä löytääkseen ne

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

lainsäädännölliset viitekehykset, joiden puitteissa Venäjä pannaan maksamaan Ukrainan jälleenrakentaminen. Venäjän jäädytetyistä varoista täytyy löytyä varat sekä Ukrainan puolustustaistelun tukemiseen tässä tilanteessa että ukrainalaisten voiton jälkeen myös Ukrainalle aiheutettujen vahinkojen täysimääräiseen korvaamiseen. Tämän täytyy olla koko läntisen maailman yhteinen tavoite, ja tähän päämäärään täytyy päästä, jotta sillä pystytään erilaisille diktaattoreille ja muille johtajille, jotka ajattelevat, että voivat saavuttaa jotain hyökkäämällä [Puhemies koputtaa] toisiin maihin, lähettämään kristallinkirkas viesti, että tällaista ei sallita ja [Puhemies koputtaa] jokainen, joka rikkoo kansainvälistä oikeutta, YK:n peruskirjaa, joutuu siitä lopulta tilille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli.

18.55 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan tuosta edustaja Auton puheenvuorosta. Rauha koittaa. Emme tiedä, koska se koittaa, mutta toivottavasti mahdollisimman pian. Ja sen on koitettava siinä asennossa, että Ukraina säilyttää asemansa, itsenäisyytensä, suvereniteettinsa ja mahdollisuuden päättää täysin itsenäisesti myös rauhan ehdoista ilman, että Ukrainan yli ja ohi sovitaan siitä, miten jatkossa mennään.

Rauhan jälkeen alkaa täysimittainen jälleenrakennus, ja sen rahoittaminen on aivan mielettömän urakka — kuukausia sitten, taitaa olla puoli vuotta sitten, on arvioitu, että 600 miljardia dollaria. Muistaakseni se oli se arvio silloin, ja hinta nousee koko ajan, mitä enemmän infraa ja asutusta ynnä muuta tuhoutuu. On selvää, että Venäjä on saatava tästä vastuuseen. Venäjällä on paljon jäädytettyä omaisuutta Venäjän ulkopuolella, ja vähintäänkin se omaisuus on saatava jälleenrakennukseen hyväksikäytettyä.

On myös muistettava, että Suomi on joutunut kärsimään tämän sodan myötä aivan merkittäväällä tavalla — samalla tavalla moni muu Euroopan maa, mutta Suomi ehkä tässä rajanaapurina erityisen paljon. Pakotteet aiheuttavat ongelmia jokaiselle pakotteita asettaneelle maalle luonnollisesti, se ei ole kenenkään kannalta, maailmantalouden kannalta, hyödyllistä eikä kannatettavaa. Suomi on menettänyt esimerkiksi Fortumin laitoksia, Nokian Renkaiden tehtaat, aivan miljardiluokan menetyksiä, ja aivan syyttä. En olisi heittä-mässä tässä vielä pyyhettä kehään. Kyllä näillekin maksaja täytyy löytyä, ja Fortumhan on aloittanut prosessin. Emme tiedä, miten se päättyy, mutta idea lienee siinä se, että kansainvälisen tuomioistuimen tai tällöisten kautta saadaan varallisuutta yhtiön hyväksi niistä rahoista ja omaisuudesta, mitä Venäjällä on Venäjän ulkopuolella.

Kiitän tässä istunnossa aikaisemmin iltapäivällä käydystä keskustelusta, joka oli sangen yksimielinen. Joitakin aivan perusteltuja kriittisiä kysymyksiä esitettiin, mutta nekin siinä hengessä, missä toivoinkin tämän keskustelun etenevän, että Ukrainaa on tuettava ja tuki ei saa loppua kesken ja mihinkään sotaväsymykseen ei kerta kaikkiaan ole varaa. Tässä taistellaan demokratian, ihmisoikeuksien, vapauden, länsimaille tärkeiden ihmisarvojen puolesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen.

18.58 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En halua mitenkään viivyttää tätä keskustelua, mutta edustajat Kiuru ja Autto molemmat nostivat erittäin isoja teemoja esille. Edustaja Kiurun puheenvuorossa ehkä keskeinen avaus oli juuri se, että kun tässä pyritään rauharatkaisuihin, ja aselepoon nyt ensimmäisessä vaiheessa, niin mitään ratkaisuja ei saa teh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 106/2024 vp

dä karttapöydillä joidenkin muiden toimesta kuin ukrainalaisten toimesta. Eli Ukrainan täytyy olla kaikissa vaiheissa mukana. Mitään Jaltan sopimuksia tässä ei tarvita, eli että suurvallat sopivat tämän tilanteen ja tekevät diilit. Se ei ole mahdollista. Se ei voi olla se linja, millä eurooppalaista turva-arkkitehtuuria jatkossa rakennetaan. On ehdottomasti tunnistettava, että Ukrainalla on oltava äänensä siinä pöydässä. Zelenskyin käynnistämä kymmenen kohdan rauhanohjelma, joka on meillä Suomessakin keskusteluissa — muun muassa lauantaina oli tämä ympäristödialogi sen rauhanohjelman puitteissa, mihin pääministerit osallistuivat molemmista maista — on juuri sitä, mitä me nyt yhdessä käymme lävitse, kuinka Ukrainaa lähdetään kehittämään jatkossa sitten, kun nämä rauhansopimukset saadaan aikaan.

Edustaja Autto vuorostaan nosti esille sen perspektiivin, mikä tässä täytyy ukrainalaisille mahdollistaa, ja he ovat sen nyt kovin halukkaasti myöskin vastaanottamassa, road map to Europe, eli miten rakennetaan se tie eurooppalaiseen sekä arvoyhteisöön, aivan totta, niin kuin edustaja Kiuru viittasi, että myöskin yhteistyöjärjestelmään ja siihen koheesioturvallisuutta ja kokonaisvaltaista turvallisuutta omaavaan järjestöön, mitä Euroopan unioni nimenomaan on. Se on se iso tie, mikä täytyy Ukrainalle nyt avata. Kun edustaja Autto vetää suurta valiokuntaa, hän tietää vallan mainiosti tämän laajentumiskeskustelun sisällön tällä hetkellä, ja siihen viittasin, arvoisa puhemies, sillä Moldovan kansanäänestyksellä tässä kohdassa, että nämä tukevat nyt toinen toisiaan — tämän eurooppalaisen mahdollisuuden aukeaminen näille itäisen Euroopan maille.

Tähän yhteyteen, arvoisa puhemies, ehdottomasti haluan vielä lisätä yhden tärkeän huomion: Tällä hetkellähan tuo tilanne näyttäytyy sikäli huonona, että Valko-Venäjä, joka siinä vieressä on, on asemaltaan ja Lukašenkan hallinnon kautta liittoutunut Venäjän kanssa ja tukee Venäjän sotatoimia mitä julkeimmalla tavalla, vaikkei itse suoraan osallistukaan niihin. Valko-Venäjän opposition demokraattisten voimien laaja vaikutusvalta tuli osoitettua vuoden 2020 vaalien jälkeen, jolloin käytännössä enemmistö valitsi Svjatlana Tsih'anouskajan maan presidentiksi. Se ei ole toteutunut, mutta tämä demokraattinen oppositio on järjestäytynyt, ja Euroopan neuvoston puitteissa he jo toimivat täysimääräisesti. Sieltä täytyy lähteä liikkeelle niin, että myöskin Valko-Venäjälle tarjotaan se sama eurooppalaisen tien mahdollisuus ja että emme sulje ovia tai tee joitain diilejä tässä suhteessa.

Isoin kulma on sitten se, millä me saataisiin uusi Eurooppa rakennettua, ja kyllähän se on se, minkä me kuulimme, kun venäläiset oppositiojohtajat Julija Navalnaja ja Vladimir Kara-Murza täällä Suomessa kävivät. [Puhemies koputtaa] He kertoivat, että on olemassa se toinenkin Venäjä. Eli kun Venäjä muuttuu, niin silloinhan me tietysti saadaan sitten täysin uudentyyppinen ratkaisu tähän aikaiseksi. [Puhemies koputtaa] — Puhemies, näen että kello kulkee, mutta sanon vain sen, että siinä tilanteessa olemme sitten, että todellakin Venäjän täytyy osallistua näihin jälleenrakennuskuluihin, mihin tänään on viitattu, ja silloin meillä ovat siinä yhteydessä myöskin oikeudenkäynnit sotarikoksista, mihin Venäjä on syylistynyt, ja siinäkin Euroopan neuvosto toimii täällä hetkellä. — Näen ajan kulumisen. Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.